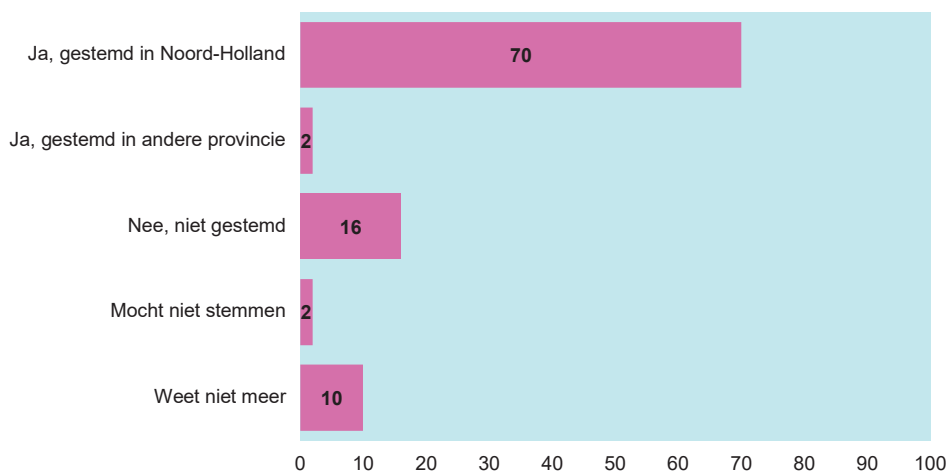

RUIME MEERDERHEID ZEGT TE HEBBEN GESTEMD IN 2015

Ruime meerderheid zegt te hebben gestemd bij Provinciale Statenverkiezingen van 2015. De meest recente verkiezingen voor de Provinciale Staten van Noord-Holland vonden plaats op 18 maart 2015. Maar liefst 70 procent van de respondenten zegt toen in Noord-Holland gestemd te hebben (figuur 15), en nog eens 2 procent geeft aan in een andere provincie te hebben gestemd. Samen leidt dit tot een zelf-gerapporteerde opkomst van 72 procent. De werkelijke opkomst bedroeg 47 procent. Een dergelijke oververtegenwoordiging van wel-stemmers is echter min of meer standaard in survey-onderzoek.

Figuur 15 Gestemd bij Provinciale Statenverkiezingen van 2015?

Vraagformaat 'De meest recente verkiezingen voor de Provinciale Staten vonden plaats op 18 maart 2015. Heeft u toen wel of niet gestemd?' **Noot** N=1.501 voor Noord-Holland. Gooi en Vechtstreek: N=135; Kop van Noord-Holland: N=105; Alkmaar: N=165; IJmond: N=75; West-Friesland: N=135; Zuid-Kennemerland: N=120; Amstelland-Meerlanden: N=195; Zaanstreek-Waterland: N=180; Amsterdam: N=390.

Hoogste geclaimde opkomst in de Kop van Noord-Holland. Maar liefst 79 procent van de respondenten uit de Kop van Noord-Holland geeft aan een stem te hebben uitgebracht bij de Provinciale Statenverkiezingen van 2015. Dit is 7 procent meer dan het Noord-Hollands gemiddelde. De zelf-gerapporteerde opkomst is het laagst in Amstelland-Meerlanden, waar in totaal 64 procent aangeeft te hebben gestemd.

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Gestemd in NH	70	76	79	75	69	71	67	57	73	71
Gestemd in andere provincie	2	1	0	2	0	0	1	7	1	4
Niet gestemd	16	14	16	15	22	16	19	24	15	12
Mocht niet stemmen	2	1	1	0	0	2	1	1	4	2
Weet niet	10	8	5	8	9	11	12	11	8	11

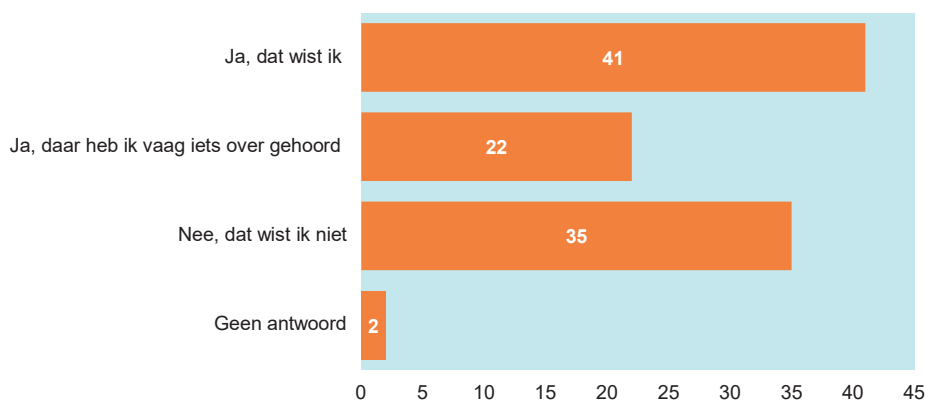
Vraagformaat 'De meest recente verkiezingen voor de Provinciale Staten vonden plaats op 18 maart 2015. Heeft u toen wel of niet gestemd?' **Noot** N=1.501 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

WEINIG BEKENDHEID MET NADERENDE VERKIEZINGEN PROVINCIALE STATEN

Weinig bekendheid met naderende verkiezingen voor Provinciale Staten. De respondenten zijn nog niet erg bezig met de naderende Provinciale Statenverkiezingen van 20 maart 2019. Slechts 41 procent van de ondervraagden (figuur 15) geeft aan te weten dat deze verkiezingen er aan komen. Tweeëntwintig procent geeft aan daar 'vaag iets over gehoord te hebben' en maar liefst 35 procent geeft eerlijk aan dat men niet wist dat nieuwe verkiezingen aanstaande zijn.

In de Gooi en Vechtstreek is men met afstand het beste op de hoogte. In deze bestuursregio geeft maar liefst 60 procent aan op de hoogte te zijn van de naderende verkiezingen. West-Friesland is de rode lantaarndrager met slechts 34 procent 'ja, dat wist ik'.

Figuur 16 Gehoord over Provinciale Statenverkiezingen van 2019 (PS19)?

Vraagformaat 'Op 20 maart 2019 vinden er opnieuw verkiezingen plaats voor de Provinciale Staten. Heeft u daar iets over gehoord?' **Noot** N=1.501 voor Noord-Holland. Gooi en Vechtstreek: N=135; Kop van Noord-Holland: N=105; Alkmaar: N=165; IJmond: N=75; West-Friesland: N=135; Zuid-Kennemerland: N=120; Amstelland-Meerlanden: N=195; Zaanstreek-Waterland: N=180; Amsterdam: N=390.

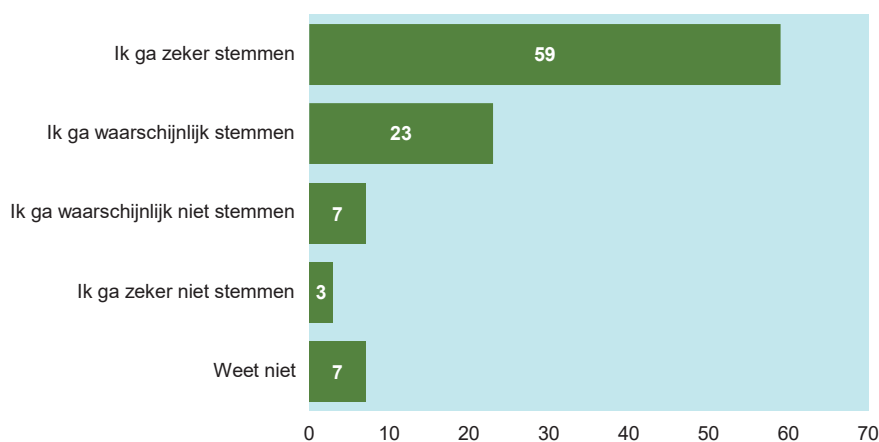
	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Ja, dat wist ik	41	60	38	36	38	34	38	46	38	39
Ja, vaag over gehoord	22	14	26	29	24	25	21	23	21	19
Nee, dat wist ik niet	35	26	35	35	38	41	40	27	37	39
Geen antwoord	2	0	1	0	0	0	1	4	3	3

Vraagformaat 'Op 20 maart 2019 vinden er opnieuw verkiezingen plaats voor de Provinciale Staten. Heeft u daar iets over gehoord?' **Noot** N=1.501 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

ZONNIGE INSCHATTING VAN EIGEN OPKOMSTGEDRAG

Grote (subjectieve) kans om te gaan stemmen. De respondenten schatten hun kans om in 2019 te gaan stemmen zonnig in. Bijna 6 op de 10 respondenten (59 procent) geeft aan 'zeker' te gaan stemmen. Nog eens 23 procent acht het 'waarschijnlijk' dat zij gaan stemmen. Slechts 10 procent van de respondenten geeft aan dat zij waarschijnlijk niet gaan stemmen.

Figuur 17 Kans om te gaan stemmen bij PS19

Vraagformaat 'Hoe groot is dan de kans dat u gaat stemmen bij deze verkiezingen?' **Noot** N=1.501 voor Noord-Holland. Gooi en Vechtstreek: N=135; Kop van Noord-Holland: N=105; Alkmaar: N=165; IJmond: N=75; West-Friesland: N=135; Zuid-Kennemerland: N=120; Amstelland-Meerlanden: N=195; Zaanstreek-Waterland: N=180; Amsterdam: N=390.

Kans om te gaan stemmen ligt het laagst in Amstelland-Meerlanden. In alle bestuursregio's fluctueert het aantal 'zekere' stemmers rond de 60 procent. De regio Amstelland-Meerlanden vormt met 50 procent een duidelijke uitschieter naar beneden.

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Ga zeker stemmen	59	63	61	60	60	59	62	50	60	61
Ga waarschijnlijk stemmen	23	20	23	26	25	24	20	23	27	22
Ga waarschijnlijk niet stemmen	7	6	8	3	6	9	9	10	8	6
Ga zeker niet stemmen	3	5	0	3	6	3	2	7	2	3
Weet niet	7	5	8	8	5	5	7	10	3	8

Vraagformaat 'Hoe groot is dan de kans dat u gaat stemmen bij deze verkiezingen?' Noot N=1.501 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

Redenen om te stemmen: stemmen is belangrijk. De belangrijkste redenen die respondenten zelf opgeven om te gaan stemmen is dat het belangrijk is om je stem te laten horen. Veel respondenten zien de gang naar het stembureau als een burgerplicht danwel als een recht waarvan zij graag gebruik maken:

- 'Ik vind het belangrijk om mijn stem te laten horen.'
- 'Omdat het belangrijk is.'
- 'Burgerplicht.'
- 'Gebruik maken van mijn recht.'

Vraagformaat 'Waarom gaat u [zeker/waarschijnlijk] stemmen?' Noot N=1.231.

Toch klinkt er in de antwoorden van veel van deze vrijwel zekere stemmers twijfel door, alsof men zich in wil dekken tegen de mogelijkheid dat het op 20 maart 2019 misschien allemaal toch net iets anders loopt:

- 'Het is belangrijk maar er moet meer bekendheid aan gegeven worden – ik heb geen idee waarom ik zou moeten gaan stemmen.'
- 'Hangt van de programma's af.'
- 'Hebben de vorige verkiezingen dan veel uitgemaakt?'
- 'Hangt af van mijn werkzaamheden en familieomstandigheden op dat moment.'
- 'Drukdruk, maar als het past ga ik zeker.'

Redenen om (waarschijnlijk) niet te stemmen: stemmen heeft geen zin. De belangrijkste redenen die respondenten opgeven om niet of waarschijnlijk niet te gaan stemmen, is dat stemmen geen zin heeft of dat men zelf geen interesse heeft in de verkiezingen:

- 'Het heeft toch geen zin.'
- 'Het heeft naar mijn mening geen nut. Ze doen allemaal toch wat ze zelf willen. De stem van het publiek heeft nauwelijks invloed.'
- 'Geen interesse.'
- 'Ik weet er te weinig van af.'

West-Friezen terughoudend met toekennen belang aan Provinciale Statenverkiezingen. Slechts 22 procent van de respondenten uit West-Friesland geeft aan het stemrecht voor de Provinciale Staten ‘zeer belangrijk’ te vinden (8 procentpunten minder dan het Noord-Hollands gemiddelde). Toch komt de regio weer aardig langs als gekeken wordt naar de optelsom van ‘zeer belangrijk’ en ‘belangrijk’. De score bedraagt dan 64 procent, slechts 1 procentpunt achter het provinciegemiddelde. Opmerkelijk is dat het aan stemrecht toegekende belang in de naburige regio Kop van Noord-Holland juist een uitschieter omhoog vormt: 71 procent tegenover 65 procent voor de gehele provincie.

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Zeer belangrijk	30	32	36	28	28	22	28	29	28	34
Belangrijk	35	33	35	37	34	42	38	30	39	33
Tamelijk belangrijk	20	20	15	20	26	17	20	21	22	19
Tamelijk onbelangrijk	7	5	3	9	3	8	9	10	3	6
Onbelangrijk	2	1	2	1	3	4	1	3	3	1
Zeer onbelangrijk	2	5	1	0	3	1	-	2	1	2
Weet niet	5	4	9	6	4	6	4	5	4	6

Vraagformaat 'Hoe belangrijk of onbelangrijk vindt u uw stemrecht voor de Provinciale Staten?' **Noot** N=1,501 voor NH. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

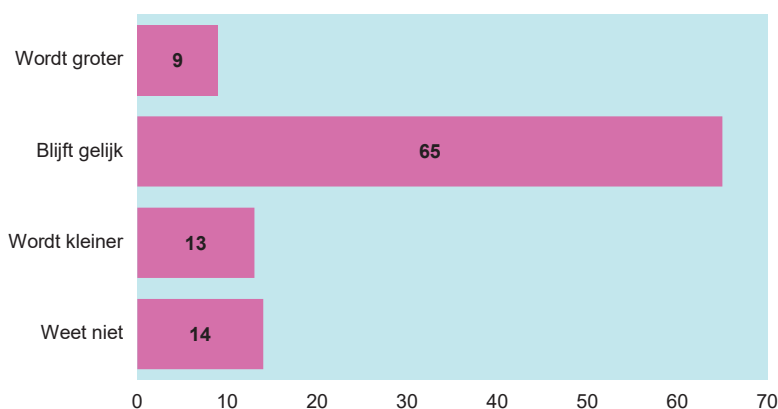
WEINIG IMPACT EERSTE KAMER OP OPKOMSTKANS BIJ PS-VERKIEZINGEN

De leden van Provinciale Staten kiezen in mei 2019 de leden van de Eerste Kamer. Om na te gaan of dit gegeven van invloed is op de kans om te gaan stemmen bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten op 20 maart 2021 is de respondenten gevraagd om zich in te beelden dat de leden van de Provinciale Staten dit niet zouden mogen doen en de Eerste Kamer voortaan op een ander manier wordt samengesteld. Daarna is gevraagd om aan te geven welk effect zou dat hebben op de kans om te gaan stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart 2019.

Samenstelling Eerste Kamer heeft nauwelijks impact op kans om te stemmen bij PS-verkiezingen.

Het overgrote deel van de respondenten geeft aan dat hun kans om te gaan stemmen gelijk blijft in het geval de Provinciale Staten niet langer de Eerste Kamer zouden kiezen. Slechts 13 procent van de ondervraagden (figuur 19) geeft aan dat deze kans kleiner zou worden, terwijl 9 procent aangeeft dat deze kans juist groter zou worden. Daarmee resteert een weinig imposante verschilscore van 4 procent.

Figuur 19 Impact Eerste Kamer op kans om te gaan stemmen bij PS19

Vraagformaat 'De leden van de Provinciale Staten kiezen volgend jaar een nieuwe Eerste Kamer. Stel dat de leden van de Provinciale Staten dit niet zouden mogen doen en de Eerste Kamer voortaan op een ander manier zou worden samengesteld. Welk effect zou dat hebben op uw kans om te gaan stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart 2021?'
Noot N=1,501.

Kop van Noord-Holland meest onverstoorbaar. Maar liefst 77 procent van de respondenten in de bestuursregio Kop van Noord-Holland geeft aan dat hun kans om te gaan stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen niet wordt beïnvloed door de vraag of de Provinciale Staten wel of niet de Eerste Kamer kiest. Deze score ligt 12 punten boven het Noord-Hollandse gemiddelde.

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Wordt groter	9	6	4	8	9	7	8	12	8	10
Blijft gelijk	65	66	77	65	74	67	65	61	66	61
Wordt kleiner	13	11	8	12	9	12	11	13	15	16
Weet niet	14	17	12	15	7	15	16	13	12	14

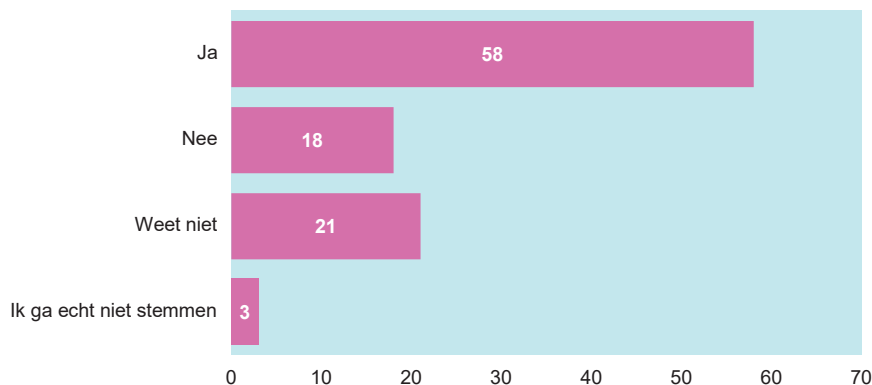
Vraagformaat 'De leden van de Provinciale Staten kiezen volgend jaar een nieuwe Eerste Kamer. Stel dat de leden van de Provinciale Staten dit niet zouden mogen doen en de Eerste Kamer voortaan op een ander manier zou worden samengesteld. Welk effect zou dat hebben op uw kans om te gaan stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart 2019?'

Noot N=1,501 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

MEER DAN DE HELFT VAN DE STEMGERECHTIGDEN HEEFT STEMVOORKEUR VOOR PS19

Meerderheid heeft stemvoorkeur voor Provinciale Statenverkiezingen 2019. Een ruime meerderheid van 58 procent van de respondenten geeft aan een stemvoorkeur te hebben voor een bepaalde politieke partij. Negenendertig procent geeft aan geen stemvoorkeur te hebben of dat (nog) niet te weten. Drie procent zegt echt niet te gaan stemmen.

Figuur 20 Beschikt over stemvoorkeur PS19?

Vraagformaat 'Stel dat u gaat stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen van 20 maart 2019. Heeft u dan een voorkeur voor een bepaalde politieke partij?' **Noot** N=1,501.

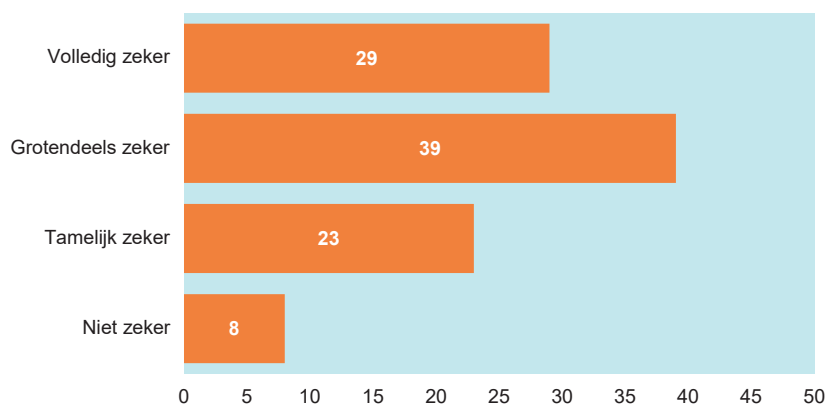
Kop van Noord-Holland is opnieuw uitschieter. In de bestuursregio Kop van Noord-Holland geeft minder dan de helft van de respondenten (48 procent) aan geen stemvoorkeur te hebben voor de Provinciale Statenverkiezingen van 2019. De Kop van Noord-Holland wordt op geringe afstand gevolgd door IJmond (51 procent) en West-Friesland (53 procent).

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Ja	58	61	48	61	51	53	56	60	60	60
Nee	18	18	27	21	18	19	11	18	17	16
Ga echt niet stemmen	3	3	0	4	4	3	6	4	0	2
Weet niet	21	18	25	15	26	25	26	18	23	22

Vraagformaat 'Stel dat u gaat stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen van 20 maart 2019. Heeft u dan een voorkeur voor een bepaalde politieke partij?' **Noot** N=1,501 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

Men lijkt al redelijk zeker van partijvoorkeur. Negenentwintig procent van de respondenten die hebben aangegeven te gaan stemmen bij de Provinciale Statenverkiezingen op 20 maart 2019 geeft aan 'volledig zeker' te zijn van hun partijvoorkeur (figuur 21). Nog eens 39 procent zegt dat hun partijvoorkeur 'grotendeels' zeker is. Bijna een kwart van de respondenten (23 procent) geeft verder aan dat hun keuze 'tamelijk' zeker is. Slechts 8 procent van de respondenten geeft expliciet aan dat hun keuze nog 'niet zeker' is.

Figuur 21 Hoe zeker van partijvoorkeur PS19?

Vraagformaat 'Hoe zeker bent u van uw partijvoorkeur?' **Noot** N=870.

Meeste zekerheid in Zaanstreek-Waterland. In de bestuursregio Zaanstreek-Waterland geeft maar liefst 77 procent van de respondenten (9 procentpunten boven het Noord-Hollands gemiddelde) aan reeds 'volledig zeker' of 'grotendeels zeker' te zijn van hun partijvoorkeur. IJmond (75 procent) is een tweede regio die zich kenmerkt door een grote mate van zekerheid.

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Volledig zeker	29	23	36	32	34	23	22	25	31	32
Grotendeels zeker	39	42	30	38	41	48	44	39	46	34
Tamelijk zeker	23	26	25	23	18	20	27	22	19	23
(Helemaal) niet zeker	8	8	9	7	6	10	8	12	4	9

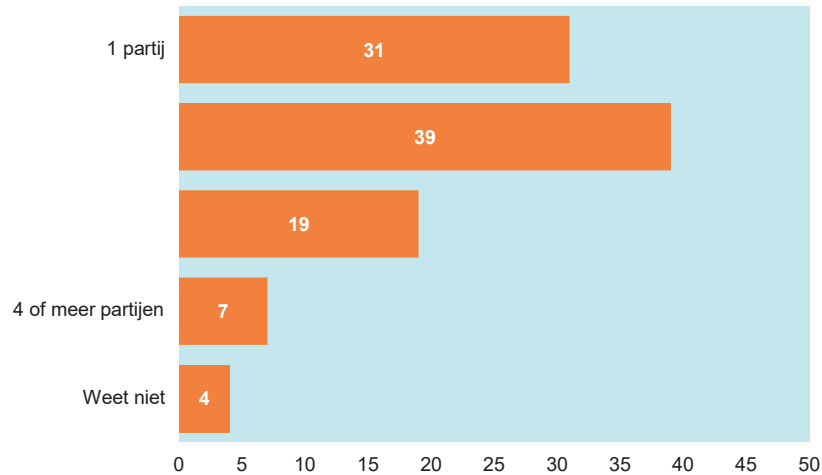
Vraagformaat 'Hoe zeker bent u van uw partijvoorkeur?' **Noot** N=870 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=83); II=Kop van Noord-Holland (N=50); III=Alkmaar (N=101); IV=IJmond (N=39); V=West-Friesland (N=72); VI=Zuid-Kennemerland (N=67); VII=Amstelland-Meerlanden (N=117); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=108); IX=Amsterdam (233).

MERENDEEL STEMGERECHTIGDEN TWIJFELT TUSSEN MEERDERE PARTIJEN

Merendeel van de stemgerechtigden twijfelt tussen meerdere politieke partijen. Ongeveer een derde van de respondenten (31 procent, figuur 22) heeft nog maar 1 partij in hun keuzeset. Het merendeel van de respondenten van de respondenten (65 procent) twijfelt tussen twee of meer partijen. Vier procent weet het niet.

Figuur 22 Overweegt hoeveel partijen bij PS19?

Vraagformaat 'Hoeveel partijen maken er in totaal kans op uw stem?' **Noot** N=870.

Meeste twijfelaars in Zuid-Kennemerland. Maar liefst 75 procent van de respondenten in de regio Zuid-Kennemerland twijfelt tussen 2 of meer partijen – 10 procentpunten meer dan het Noord-Hollands gemiddelde. In de regio Alkmaar is men daarentegen het meest zeker van de stemkeuze (39 procent één partij, 8 punten meer dan het Noord-Hollands gemiddelde).

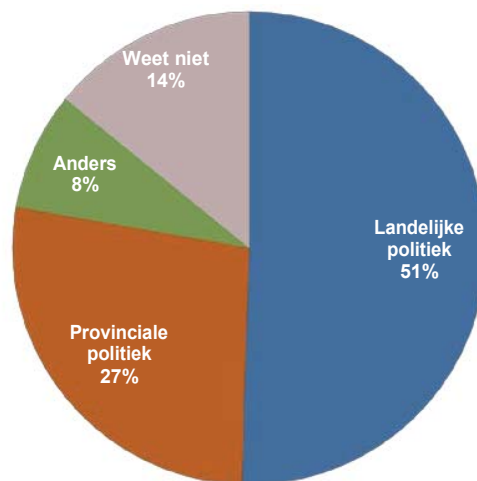
	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
1 partij	31	30	34	39	34	27	21	31	32	32
2 partijen	39	44	36	29	39	46	45	40	42	36
3 partijen	19	19	26	18	21	20	27	23	11	17
4 partijen	3	3	9	6	3	3	3	0	9	10
Weet niet	4	4	3	5	0	4	4	6	5	4

Vraagformaat 'Hoeveel partijen maken er in totaal kans op uw stem?' **Noot** N=870 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=83); II=Kop van Noord-Holland (N=50); III=Alkmaar (N=101); IV=IJmond (N=39); V=West-Friesland (N=72); VI=Zuid-Kennemerland (N=67); VII=Amstelland-Meerlanden (N=117); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=108); IX=Amsterdam (233).

LANDELIJKE OVERWEGINGEN DOMINEREN BIJ PARTIJKEUZE PS19

Landelijke overwegingen domineren bij partijkeuze. Exact de helft van de respondenten (50 procent) geeft aan dat zij zich bij hun stemkeuze voor de Provinciale Statenverkiezingen het meest laten leiden door de landelijke politiek. Hiertegenover staat 27 procent van de respondenten die zich bij hun stemkeuze primair laat leiden door de provinciale politiek. Nog eens 8 procent van de ondervraagden antwoordt 'anders' en 14 procent weet het niet.

Figuur 23 Laat zich het meest leiden door landelijke of provinciale politiek?

Vraagformaat 'En laat u zich bij uw stemkeuze het meeste leiden door de landelijke of de provinciale politiek?' **Noot** N=1,501.

Bestuursregio Amsterdam laat zich het meest leiden door landelijke politiek. Liefst 55 procent van de respondenten uit Amsterdam geeft aan zich bij hun stemkeuze het meest te laten leiden door de landelijke politiek. Zij zijn daarmee koploper. De respondenten uit de Kop van Noord-Holland laten zich per saldo het minst leiden door de landelijke politiek, blijkt uit het kleinste verschil tussen het aantal respondenten dat zegt zich primair te laten leiden door de landelijke, resp. provinciale politiek (11 procentpunten verschil).

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Landelijke politiek	50	52	45	49	46	47	44	50	50	55
Provinciale politiek	27	31	34	34	29	32	28	25	29	19
Anders	8	5	6	6	11	8	8	13	6	10
Weet niet	14	13	15	11	14	13	21	12	15	16

Vraagformaat 'En laat u zich bij uw stemkeuze het meeste leiden door de landelijke of de provinciale politiek?' **Noot** N=1,501 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

'VERKEER EN VERVOER' MEEST ZWAARWEGENDE PROVINCIALE KERNTAAK BIJ PARTIJKEUZE PS19

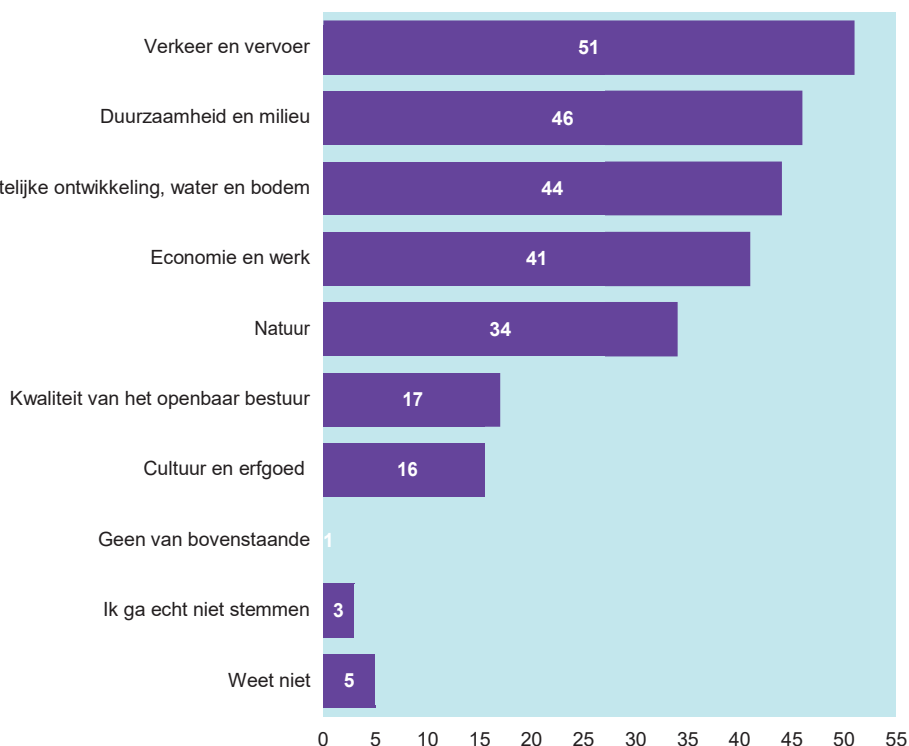
Aan het eind van de vragenlijst zijn de zeven kerntaken van de provincie nogmaals aan de respondenten voorgelegd en is hen gevraagd welke drie daarvan voor hen het meest 'zwaarwegend' zijn als zij straks hun stem uitbrengen bij de Provinciale Statenverkiezingen van 20 maart 2019. Hiermee ontstaat na 1) de ratings van beleidsdoelen in termen van belangrijkheid (figuur 8-13, test 1) en 2) de spontane herinneringen (figuur 14, test 2) een derde indicatie van het belang dat aan elk van de zeven kerntaken wordt toegekend (test 3).

Top-2 blijft hetzelfde. Meer dan de helft van de respondenten (51 procent, figuur 24) rekent de provinciale kerntaak 'verkeer en vervoer' tot een van de drie meest zwaarwegende vraagstukken bij het uitbrengen van hun stem voor de Provinciale Statenverkiezingen van 20 maart 2019. Op de tweede plaats volgt 'duurzaamheid en milieu' (genoemd door 46 procent). Ten opzichte van de ratings in termen van 'belangrijkheid' betekent dit dat beide kerntaken stuivertje hebben gewisseld.

Ruimtelijke ontwikkeling, water & bodem naar derde plaats. Deze kerntaak van de provincie wordt genoemd door 44 procent van de ondervraagden. Bij de ratings stond dit vraagstuk nog op de vierde plaats.

Cultuur en erfgoed grote daler. De respondenten geven aan bij hun stem voor de Provinciale Staten maar in beperkte mate gewicht te willen geven aan ‘cultuur en erfgoed’ (16 procent). In vergelijking met de ratings in termen van belangrijkheid van concrete beleidsdoelen duikelt ‘cultuur en erfgoed’ daardoor van de derde naar de zevende en laatste plaats. ‘Cultuur en erfgoed’ wordt weliswaar belangrijk gevonden, maar men weegt het niet echt mee in de partijkeuze.

Figuur 24 Meest zwaarwegend voor stem PS19

Vraagformaat ‘Welke DRIE vraagstukken zijn voor u het meest zwaarwegend als u straks uw stem uitbrengt bij de Provinciale Statenverkiezingen van 20 maart 2019?’ **Noot** I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam. N=1,501 voor Noord-Holland.

‘Verkeer en vervoer’ speelt vooral buiten Amsterdam en de Gooi en Vechtstreek. In de bestuursregio Kop van Noord-Holland heeft maar liefst 64 procent van de ondervraagden de kerntaak ‘verkeer en vervoer’ aangevinkt als een van de drie meest zwaarwegende vraagstukken bij het uitbrengen van hun stem bij de Provinciale Staten verkiezingen van 2019. Dit is 13 procentpunten boven het Noord-Hollandse gemiddelde. Andere bestuursregio’s waar ‘verkeer en vervoer’ verhoudingsgewijs zwaar meeweegt zijn Alkmaar (59 procent, 8 punten boven het gemiddelde) en IJmond (57 procent, 6 punten boven het gemiddelde). Omgekeerd speelt ‘verkeer en vervoer’ een minder zwaarwegende rol bij het verwachte stemgedrag van de respondenten in Amsterdam en de Gooi en Vechtstreek (beide 43 procent, 8 punten onder het gemiddelde).

Economie en werk weegt zwaar mee in West-Friesland. In de regio West-Friesland is ‘economie en vervoer’ aangevinkt door 54 procent van de respondenten, maar liefst 13 procentpunten boven het Noord-Hollands gemiddelde.

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Verkeer en vervoer	51	43	64	59	57	51	48	57	55	43
Duurzaamheid en milieu	46	45	44	47	46	46	48	40	39	51
Ruimtelijke ontwikkeling, water en bodem	44	42	52	47	37	35	45	45	44	47
Economie en werk	41	39	45	40	48	54	37	47	36	36
Natuur	34	40	31	34	35	35	38	26	41	33
Kwaliteit van het openbaar bestuur	17	17	20	13	15	16	9	21	24	16
Cultuur en erfgoed	16	13	14	8	19	9	13	15	22	23
Geen	1	2	1	1	1	1	1	1	2	2
Ik ga niet stemmen	3	6	0	3	3	2	8	2	0	2
Weet niet	5	7	2	5	3	7	8	4	4	5

Vraagformaat Welke DRIE vraagstukken zijn voor u het meest zwaarwegend als u straks uw stem uitbrengt bij de Provinciale Staten verkiezingen van 20 maart 2019? **Noot** N=1,501 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

Overige positieve uitschieters:

- n 'Natuur' en 'kwaliteit van het openbaar bestuur' in de regio Zaanstreek-Waterlanden (resp. 41 en 24 procent, beide 7 punten boven het Noord-Hollandse gemiddelde).
- n 'Cultuur en erfgoed' in Amsterdam (23 procent, 7 punten boven het Noord-Hollandse gemiddelde).

Overige negatieve uitschieters:

- n 'Ruimtelijke ontwikkeling, water & bodem' in West-Friesland (slechts 35 procent, 9 punten lager dan het Noord-Hollandse gemiddelde).
- n 'Cultuur en erfgoed' in de regio Alkmaar (slechts 8 procent, 8 punten lager dan het gemiddelde).
- n 'Kwaliteit van het openbaar bestuur' in Zuid-Kennemerland (slechts 9 procent, 8 punten lager dan het gemiddelde).
- n 'Natuur' in Amstelland-Meerlanden (slechts 26 procent, 8 punten lager dan het gemiddelde).

Overzicht: ranking the rankings. Onderstaande tabel bevat het 'eindklassering' van de beoordelingen van de kerntaken van de provincie volgens 1) de ratings in termen van belangrijkheid; 2) de spontane herinnering van beleidsdoelen; en 3) het gewicht dat aan elk van de kerntaken wordt toegekend bij het stemmen voor de Provinciale staten in 2019. Steeds staat de rangorde van een kerntaak vermeld, gevolgd door een eenvoudig gemiddelde bij wijze van samenvatting. De resultaten laten zien dat 'duurzaamheid en milieu' en 'verkeer en vervoer' gezamenlijk aan de leiding gaan. Op ruime afstand volgt vervolgens 'ruimtelijke ontwikkeling, water & bodem'.

Kerntaak provincie	Test 1:	Test 2:	Test 3:	Gemiddelde score
	Toegekend belang aan beleidsdoelen	Spontane herinnering belangrijkste beleidsdoel	Toegekend gewicht bij PS-stem	
Duurzaamheid en milieu	1	1	2	1.3
Verkeer en vervoer	2	2	1	1.7
Ruimtelijke ontwikkeling, water & bodem	4	4	3	3.7
Economie en werk	5	5	4	4.7
Natuur	7	3	5	5.0
Cultuur en erfgoed	3	6	7	5.3
Kwaliteit van openbaar bestuur	6	7	6	6.3

Noot N=1,501. Celinhoud is rangordening van kerntaken van hoog (belangrijk) naar laag (onbelangrijk).

LANDELIJKE TELEVISIE BELANGRIJKSTE INFORMATIEBRON VOOR PROVINCIALE STATENVERKIEZINGEN 2019

Landelijke televisie belangrijkste informatiebron voor Provinciale Statenverkiezingen 2019.

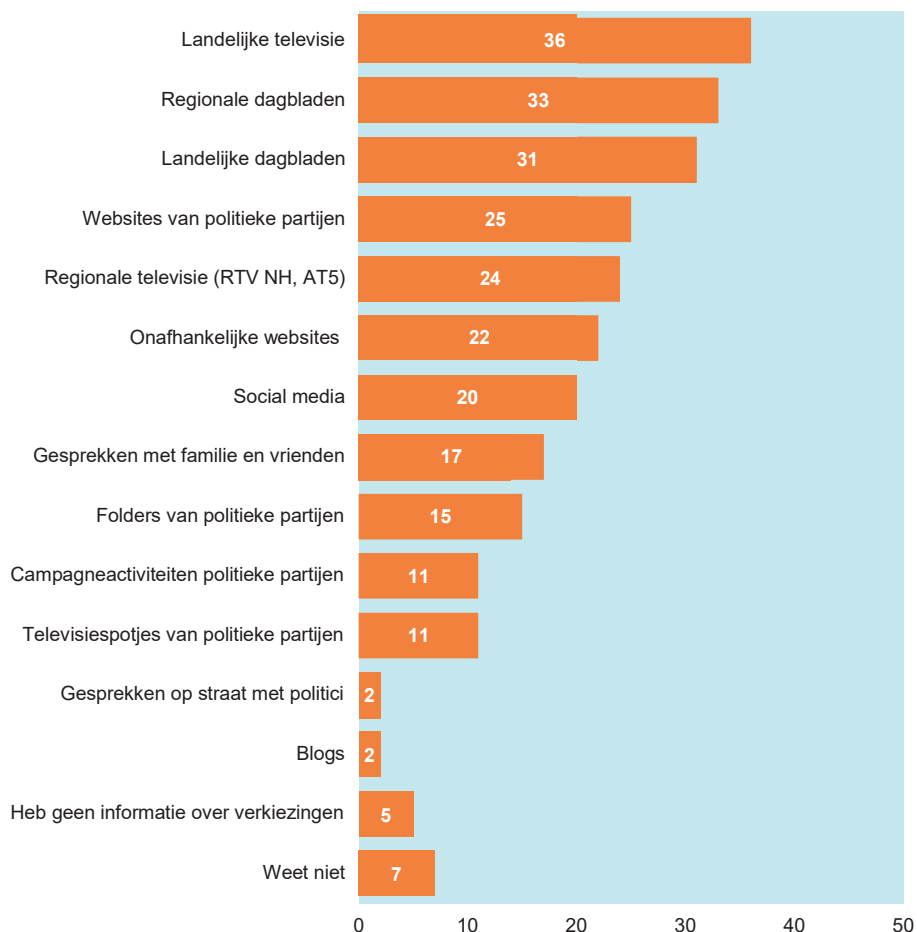
Landelijke televisie wordt het vaakst (36 procent, figuur 25) genoemd als informatiebron voor de Provinciale Statenverkiezingen. Aanvullend noemt ook nog eens 24 procent van de respondenten regionale televisie, zoals RTV Noord Holland en AT5.

Dagbladen blijven eveneens belangrijke informatiebron. Regionale dagbladen zijn de op-een-na belangrijkste informatiebron (33 procent), op de voet gevolgd door landelijke dagbladen (31 procent).

Websites van politieke partijen ook veel genoemd. Een kwart van de respondenten (25 procent) noemt de websites van politieke partijen als manier waarop zij verwachten aan informatie te komen rondom de naderende verkiezingen. Aanvullend noemt 22 procent ook nog 'onafhankelijke' websites.

Daarna volgt breed palet van informatiebronnen. Hierna noemt men 'social media' (20 procent), 'gesprekken met familie en vrienden' (17 procent), 'folders van politieke partijen' (15 procent), 'campagneactiviteiten van politieke partijen' (11 procent) en 'televisiespotjes van politieke partijen' (11 procent). 'Gesprekken op straat met politici' is hekkensluiter (genoemd door slechts 2 procent).

Figuur 25 Informatiebronnen PS19

Vraagformaat 'Hoe verwacht u aan uw informatie te komen over de verkiezingen voor de Provinciale Staten op 20 maart 2019?'
Noot I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam. N=1,501 voor Noord-Holland.

Bestuursregio Kop van Noord-Holland rekent sterk op regionale dagbladen. Meer dan de helft van de respondenten uit de Kop van Noord-Holland (56 procent, maar liefst 23 procentpunten boven het Noord-Hollands gemiddelde) verwachten via regionale dagbladen aan informatie te komen over de Provinciale Statenverkiezingen. Ook in het naburige West-Friesland (46 procent, 13 punten boven het gemiddelde) en in IJmond (44 procent, 11 punten boven het gemiddelde) zijn de verwachtingen hoog ten aanzien van regionale dagbladen. In de bestuursregio Amsterdam zijn die verwachtingen juist lager (genoemd door slechts 22 procent, 11 punten onder het Noord-Hollands gemiddelde).

Kop van Noord-Holland verwacht ook veel van regionale televisie. In deze regio noemt 34 procent 'regionale televisie' zoals RTV Noord-Holland, 10 punten meer dan gemiddeld. In de Gooi en Vechtstreek verwacht men juist minder dan gemiddeld van regionale televisie (genoemd door slechts 16 procent, 8 punten onder het gemiddelde).

In regio Amstelland-Meerlanden verwacht men extra veel van social media. In deze regio noemt 29 procent 'social media', 9 punten meer dan gemiddeld.

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Landelijke televisie	36	38	38	38	35	36	28	33	34	40
Regionale dagbladen	33	34	56	37	44	46	35	29	31	22
Landelijke dagbladen	31	30	30	26	28	24	33	29	31	39
Websites van partijen	25	20	19	29	26	26	28	24	28	25
Regionale televisie (RTV NH, AT5)	24	16	34	28	21	21	22	21	21	28
Onafh. websites	22	21	23	27	16	22	26	20	20	21
Social media	20	17	24	16	26	22	15	29	21	17
Gesprekken met familie en vrienden	17	14	14	15	18	17	17	16	19	20
Folders partijen	15	15	11	19	19	15	16	14	16	13
Televisiespotjes van politieke partijen	11	9	9	18	14	7	7	12	12	12
Campagneactiviteiten van politieke partijen	11	8	9	13	14	13	11	8	14	9
Gesprekken op straat met politici	2	1	1	2	3	4	4	0	0	1
Blogs	2	0	0	2	1	6	0	2	1	4
Ik heb geen informatie over de verkiezingen	5	11	4	5	8	4	7	4	4	5
Weet niet	7	10	5	4	5	5	9	10	6	9

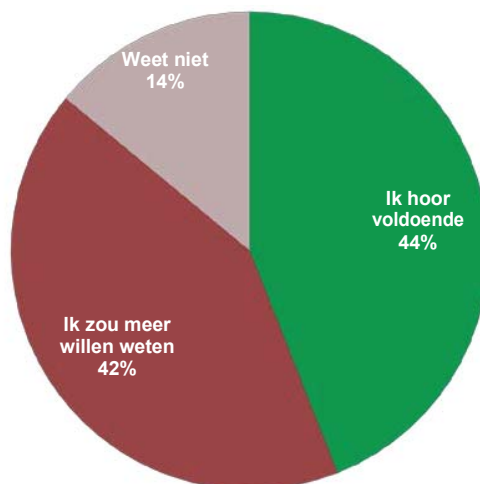
Vraagformaat 'Hoe verwacht u aan uw informatie te komen over de verkiezingen voor de Provinciale Staten op 20 maart 2019?'

Noot N=1,501 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

BREDE BEHOEFTE AAN MEER INFORMATIE

Brede behoefte aan meer informatie. Het aantal respondenten dat aangeeft 'alles overziende' voldoende te weten over het werk van de provincie (44 procent, figuur 26) en het aantal respondenten dat daarover meer zou willen weten houdt elkaar behoorlijk in evenwicht (42 procent). Nog eens 14 procent antwoordt 'weet niet'. Dit alles wijst op een aanzienlijke informatiebehoefte ten aanzien van de werkzaamheden van de provincie.

Figuur 26 Informatiebehoefte ten aanzien van het werk van de provincie

Vraagformaat 'Alles overziende, hoort u voldoende over de provincie of zou u meer willen weten over het werk van de provincie?' **Noot** I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam. N=1,501 voor Noord-Holland.

Vooraf in de Gooi en Vechtstreek wil men meer weten. Daar bedraagt het aantal respondenten dat meer wou willen weten 48 procent, 6 punten boven het gemiddelde. Respondenten uit West-Friesland achten zich daarentegen het best geïnformeerd (54 procent 'hoor voldoende').

	Noord-Holland	Bestuursregio's								
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Hoor voldoende	44	37	48	48	44	54	39	41	49	41
Zou meer willen weten	42	48	37	41	44	38	43	45	37	43
Weet niet	14	15	15	11	11	8	18	13	14	16

Vraagformaat 'Alles overziende, hoort u voldoende over de provincie of zou u meer willen weten over het werk van de provincie?' **Noot** N=1,501 voor Noord-Holland. I=Gooi en Vechtstreek (N=135); II=Kop van Noord-Holland (N=105); III=Alkmaar (N=165); IV=IJmond (N=75); V=West-Friesland (N=135); VI=Zuid-Kennemerland (N=120); VII=Amstelland-Meerlanden (N=195); VIII=Zaanstreek-Waterland (N=180); IX=Amsterdam (390).

* * *

BIJLAGE 1 METHODOLOGISCHE VERANTWOORDING

- Het totaal aantal respondenten bedraagt 1.501.
- De respondenten zijn online ondervraagd. Deze keuze genoot de voorkeur boven het telefonisch of face-to-face interviewen van mensen, vanwege geringere kosten en kortere duur van het veldwerk.
- Alle 1.501 respondenten zijn afkomstig uit Noord-Holland:
  - Alle interviews zijn online afgenomen door veldwerkorganisatie NoTies uit Monnickendam.
  - Veldwerkperiode was van 29 oktober tot en met 11 november 2018.
  - NoTies werkt volgens de regels vastgesteld door marktonderzoek-associatie MOA.
- Over het *inVotes* panel:
  - Het *inVotes* panel van NoTies heeft ongeveer 50.000 leden die op zeer uiteenlopende sites zijn geworven. Ruim de helft van de panelleden (25.000 tot 30.000) wordt door NoTies als actief beschouwd.
  - NoTies heeft 5.012 in Noord-Holland woonachtige leden van het *inVotes* panel benaderd, inclusief de inactieve panelleden. De response bedroeg 30 procent, dit is een gebruikelijke response voor surveys gericht op de actieve leden van het panel. Aanvullend vulde 3 procent van de respondenten de vragenlijst te laat in; nog eens 3 procent is wel begonnen maar heeft de vragenlijst niet afgemaakt.
  - De leden van het *inVotes* panel moeten elk jaar hun profielgegevens actualiseren, anders worden zij uitgesloten van deelname. Panelleden worden beloond voor hun tijd en inzet. Ze kunnen punten sparen per onderzoek die verzilverd kunnen worden bij uiteenlopende online winkels via online cadeaubonnen. Ook staat er een panelbeheerder altijd klaar om snel en op een respectvolle manier antwoord te geven op vragen die panelleden kunnen hebben.
  - Het *inVotes* panel werkt verplicht met de Gouden Standaard.
  - No Ties heeft veel aandacht voor privacy en beveiliging. Er is voor gezorgd dat derden niet bij de gegevens van de panelleden kunnen komen. Individuele gegevens van panelleden worden nooit ter beschikking gesteld aan derden.
  - Het *inVotes* panel is ISO-gecertificeerd.
- Naast de gebruikelijke weging op demografische variabelen (leeftijd, geslacht en sociale klasse) is een aanvullende weging toegepast op de omvang van de regio.